

Raad-2009-009

Disnummer: 1000099

Onderwerp: Bestuurskrachtmonitor

Meegestuurde stukken:
Geen

Ter inzage liggende stukken:
Bestuurskrachtmonitor

Steller (t.b.v. technische vragen): john.janssens@sittard-geleen.nl

Contactpersoon griffie: richard.vanderweegen@sittard-geleen.nl

Aanvullende informatie:

De bestuurskrachtmonitor is d.d. 18 december aangeleverd aan de raadsleden en is tevens raadpleegbaar in BIS.

De burgerleden zullen nog een fysiek exemplaar ontvangen in hun postvakje.

Behandeldata commissies/raad (onder voorbehoud):

5 februari	Commissie Dienstverlening, Openbare Ruimte, Veiligheid en Bestuur
12 februari	Raad

Leidend programma
Bedrijfsvoering

Onderwerp
Bestuurskrachtmonitor

Voorstel

1. Kennis nemen van het rapport van de visitatiecommissie Bestuurskrachtprofiel dd. 3 december 2008.
2. Kennis nemen van de reactie van Burgemeester en Wethouders op het rapport Bestuurskrachtprofiel.
3. Instemmen met voorgestelde aanpak ter voldoening aan aanbevelingen vermeld in het rapport.

Financiële consequenties	Juridische consequenties
☒ Nee ☐ Ja, ten laste van het reguliere budget ☐ Ja, begrotingswijziging is toegevoegd	☒ Nee ☐ Ja

Burgemeester drs. G.J.M. Cox	Secretaris mr. M.E.J. Goldsmits-Brouns
---------------------------------	---

Eerdere besluitvorming

nvt

Aanleiding

Het verschijnen van het rapport Bestuurskracht op 3 december 2008.

Inleiding

Na een Quick-scan die in 2003 is uitgevoerd heeft er in 2008 voor de eerste keer een volledige bestuurskrachtmeting plaatsgevonden. Bij het beoordelen van de bestuurskracht wordt gekeken naar het functioneren van de gemeente als bestuurlijke organisatie. Daaronder wordt verstaan het samenspel van raad(inclusief commissies), burgemeester, college en ambtelijke organisatie en de interactie met maatschappelijke en bestuurlijke partners. De visitatiecommissie heeft de afgelopen maanden gewerkt aan het opstellen van het bestuurskrachtprofiel van de gemeente Sittard-Geleen. Dit heeft zij gedaan aan de hand van documenten die wij hen hebben aangereikt en naar aanleiding van gesprekken met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld.

Gedurende de huidige bestuursperiode heeft het college van B en W overeenkomstig het vastgestelde akkoord 'de burger centraal, de stad op orde' in de eerste jaren het accent gelegd op het structureel op orde brengen van de financiën, van de bedrijfsvoering, van het beheer van de openbare ruimte en van de dienstverlening. Inmiddels kunnen en moeten wij meer tijd besteden aan het in samenhang brengen van beleid en aan het aanscherpen van de prioriteiten die voortvloeien uit de geformuleerde ambities.

Een en ander heeft geresulteerd in een positief-kritisch rapport waarvan de gedane aanbevelingen onverkort door het college van burgemeester en wethouders worden overgenomen.

Beoogd resultaat

Kennisnemen van de reactie op de bevindingen van de visitatiecommissie inzake bestuurskracht en kennisnemen van het rapport van de visitatiecommissie.

Argumenten

De gemeente Sittard-Geleen is evenals de provincie Limburg van mening dat de kwaliteit van het lokaal bestuur een permanent aandachtspunt dient te zijn. Daarom is na de vorige ronde in 2003 wederom gekozen voor een meting van de bestuurskracht. De gehele provincie Limburg heeft in tranches deelgenomen aan de bestuurskrachtmonitor. De regio Westelijke Mijnstreek heeft het gehele jaar 2008 deelgenomen aan de bestuurskrachtmeting.

Reactie college van burgemeester en wethouders.

Op 18 december 2008 heeft uw Raad de reactie en het rapport Bestuurskracht ontvangen. De pers is een dag later geïnformeerd. Het college wil graag samen met de raad van gedachten wisselen omtrent de verdere aanpak naar aanleiding van de aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Positief is dat de visitatiecommissie aangeeft dat in de achterliggende jaren stappen voorwaarts zijn gemaakt. De, na een grote gemeentelijke herindeling als die van ons in 2001, gezette

stappen beginnen zijn vruchten af te werpen. Hetgeen, gebaseerd op hun eigen normenkader, geresulteerd heeft in een beoordeling 'voldoende' op een viertal werkvelden, met uiteraard daarbij adviezen om de stijgende lijn door te trekken.

Al eerder hebben wij gesteld dat in de afgelopen 8 jaren hard gewerkt is aan het creëren van een stevige bodem binnen de gemeente. Zowel de interne organisatie als de financiële huishouding hebben de afgelopen periode de broodnodige aandacht gekregen. Het rapport Tijd voor Keuzes, raadsbreed onderschreven, heeft aan de basis gelegen van het huidige coalitieprogramma. De adviezen van dit rapport worden bijna 4 jaar na verschijnen nog altijd als basis voor het besluitvormingsproces gebruikt. Vanaf 2007 wordt aan de hand van circa 100 actiekaarten en vernieuwingsopdrachten een krachtige impuls gegeven aan de verbetering van de bedrijfsvoering en de dienstverlening. Door middel van het inzetten van extra middelen, gekoppeld aan een ombuigingsoperatie van 13,5 miljoen euro wordt verder gewerkt aan het sterker maken van de gemeente.

Kritisch staat de commissie ten opzichte van de velden strategisch bestuur, strategisch participant en tactisch dienstverlener: hiervoor scoren we 'onvoldoende'. Hoewel het predikaat onvoldoende is toegekend, vinden wij het opvallend dat in de beschrijving van hun oordeelsvorming vele positieve opmerkingen zijn gemaakt waaruit we de conclusie mogen trekken dat we ook binnen deze drie velden stappen gemaakt hebben.

Het college is niet verrast door de uitkomst. Een uitkomst die de aankomende jaren gebruikt moet worden om met kracht de belangen van de gemeente te kunnen behartigen. Dit is in het belang van alle inwoners, van de bedrijven die gevestigd zijn in het industrieel hart van Limburg, van de omliggende gemeenten, van heel Zuid-Limburg.

Analyse Veld 1.1 Strategisch Bestuur

De visitatiecommissie beoordeelt de bestuurskracht van de gemeente Sittard-Geleen in de rol van bestuur op strategisch niveau als onvoldoende. De belangrijkste reden daarvoor is het ontbreken van goede strategische kaders. In de Stadsvisie 2016 worden geen keuzes gemaakt, het document is niet bruikbaar als integraal afwegingskader voor beleid en prioriteiten en de gemeente evalueert niet of zij op koers ligt, aldus de commissie. Daardoor is het lastig aan de buitenwacht te laten zien, waar de gemeente voor staat, wat prioriteit heeft en hoe en wanneer de gemeente haar gestelde ambities gaat bereiken.

Hoewel de onderbouwing van de commissie hier en daar gebreken vertoont, kan de hoofdconclusie worden onderschreven. Sittard-Geleen is toe aan een verdere aanscherping van de stadsvisie, zodat daarmee een afwegingskader ontstaat voor het maken van keuzes, het stellen van prioriteiten en het toewijzen van voor de ontwikkeling van de stad noodzakelijke middelen. Ook op het gebied van de verticale beleidsintegratie kan nog winst worden geboekt.

Wat de gebrekkige onderbouwing betreft:

De commissie geeft aan dat 2 van de 4 strategische opgaven geen afzonderlijke visie kennen. Dit wordt bestreden. De enige hoofdpoging die geen visie kent is de versterking van het culturele aanbod. De visitatiecommissie stelt zich bij economie op het standpunt dat beleid formuleren middels de programmabegroting 2008 ev. niet juist is. Dit laat o.i. onverlet dat er sprake van beleid is, en de daarvoor benodigde ingrediënten aanwezig zijn. Op dit moment zijn we aan het overwegen of we niet vooral het accent moeten leggen op het ontwikkelen van een economische visie ten behoeve van geheel Zuid-Limburg. Dit uiteraard ingekaderd in het stedelijk netwerk.

De opmerking dat geen consequente doorvertaling geschiedt in de P+C cyclus vinden we vreemd en moeilijk te plaatsen. De P+C cyclus van de gemeente Sittard-Geleen heeft een duidelijke en heldere opbouw, waarbij de voorjaarsnota de kaders schept en de programmabegroting de vertaling van de in de voorjaarsnota gemaakte keuzes verwerkt. Met de gemeenteraad zijn afspraken gemaakt om via de 'proeftuin' de gewenste maatschappelijke effecten op programmaniveau te formuleren.

Analyse veld 1.3 Strategisch Participant

In dit veld wordt nadrukkelijk de aandacht gevestigd op de rol van Sittard-Geleen op het terrein van de samenwerking. Hierin zijn de verscheidene niveaus te onderscheiden: nationaal/provinciaal (de Rijksontwikkelingsagenda) en regionaal (de samenwerking binnen de regio WM).

De visitatiecommissie concludeert dat Sittard-Geleen geen uitgewerkt beeld heeft van wat zij met intergemeentelijke samenwerking wil bereiken. Zij doet de suggestie om een goede visie te maken over samenwerking. Een visie met als uitgangspunten: wat doen wij als Sittard-Geleen met welke partners op welk niveau. Op basis daarvan zou de gemeente kunnen beoordelen of een samenwerking zinvol en succesvol is.

Een andere opmerking is dat de regio Westelijke Mijnstreek een strategische visie ontbeert. De vier samenwerkende gemeenten hebben bewust gekozen om vooral aan de hand van concrete wensen samen te werken. Binnen de recent vastgestelde nota '4 handen op 1 buik' is een keuze gemaakt om de samenwerking zowel bestuurlijk als ambtelijk te laten trekken door Sittard-Geleen. Een (h)erkenning van het belang van samenwerking onder leiding van de centrumstad.

Begin 2009 zal de Regiovisie Westelijke Mijnstreek "Ruimte voor nieuwe generaties" door de colleges worden besproken en vervolgens met het maatschappelijk middenveld. Uiteraard zal uw Raad in de positie gebracht worden een besluit te nemen.

Samen met de ontwikkelingen die binnen het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg plaatsvinden hebben we medio dit jaar voldoende inhoudelijke uitgangspunten die het ons gemakkelijker maken om de juiste afweging te maken met wie en op welk terrein we gaan samenwerken. We dienen ons hierbij er terdege van bewust te zijn dat alle ogen gericht zijn op de overheid. Daar waar nog niet zo lang geleden het adagium van de terugtrekkende overheid gold, blijkt nu dat men een zeer actieve rol van de overheid verwacht. Een verantwoordelijkheid die wij gaarne willen oppakken.

Analyse veld 2.1 Tactisch Bestuur

De visitatiecommissie constateert dat de gemeente actief tracht om in een vroegtijdig stadium draagvlak te krijgen bij de partners (zowel burgers, maatschappelijk middenveld als ook bedrijven). De visitatiecommissie wijst de gemeente echter op het breukvlak voor het verkrijgen van draagvlak en de gewenste snelheid. Toch stelt zij dat de Raad ook actief wordt betrokken, maar dat de Raad nog niet volledig invulling geeft aan het sturen op hoofdlijnen. Zij worden wel in staat gesteld om kaders aan te geven.

Analyse veld 2.2 Tactisch Dienstverlener

In dit veld is de beleidsvoorbereiding aan de orde. De voortgang en kwaliteit van bestuurlijke en beleidsmatige processen zijn belangrijke aspecten, evenals het stellen van prioriteiten. In eerste aanzet constateert de visitatiecommissie dat beleidsdocumenten breed zijn opgezet. De verticale integraliteit is echter zwak uitgewerkt. In de meeste beleidsplannen en raadsvoorstellen is geen verwijzing opgenomen naar kaders en doelstellingen die de gemeente eerder heeft vastgelegd (de WMO-nota wordt hierbij overigens aangeduid als een voorbeeld waarbij de uitwerking goed heeft plaatsgevonden).

Daarnaast maakt de visitatiecommissie zich zorgen over de financiële situatie van de gemeente: beschikt de gemeente wel over voldoende middelen om de ambities te kunnen realiseren?

De algemene conclusie, dat het beleid aanzienlijk kan worden verscherpt door de verticale integratie te versterken, wordt onderschreven. Tijdens recente gevoerde debatten in de gemeenteraad is door het college ook geconstateerd dat we, naast de voorliggende bezuinigingsopdracht, in 2009 nadrukkelijk keuzes moeten maken. Veel ambities hebben behoort bij een stad in ontwikkeling, prioriteren en realiseren zal dit jaar echter centraal moeten staan. De gemeente heeft de financiën weliswaar op orde voor wat betreft de reguliere exploitatie. Daarnaast zijn er middelen vrijgemaakt ten behoeve van nieuw beleid, echter er zal in 2009 wel nadrukkelijk keuzes moeten worden gemaakt. Keuzes zijn noodzakelijk aangezien er niet voldoende middelen zijn voor het realiseren van de geformuleerde ambities.

De inhoudelijke opmerkingen over de financiële positie heeft ons bevreemd. Daar waar de provincie ons onder repressief toezicht heeft gesteld, met kanttekeningen uiteraard, twijfelt de commissie blijkbaar aan het oordeel. Wanneer de leden van de visitatiecommissie gemeend hebben door de gekozen woorden het gemeentebestuur op te roepen attent te blijven en een terughoudend beleid te voeren, kunnen wij het begrijpen.

Analyse veld 2.3 Tactisch participant

De commissie is tevreden over de rol van Sittard-Geleen als centrumgemeente en de voortgang van de samenwerking op concrete terreinen. De gemeenten voeden een regiofonds, waaruit de gezamenlijke projecten worden betaald. De commissie vraagt zich af of de democratische legitimering aandacht behoeft. Intussen is het rapport "4 handen op 1 buik" vastgesteld. In deze nota wordt de verantwoordelijkheid voor de democratische legitimatie in handen gelegd van de afzonderlijke colleges. Leidend zal de p en c cyclus van Sittard-Geleen zijn.

Analyse veld 3.2 Operationeel dienstverlener.

De visitatiecommissie concludeert dat Sittard-Geleen op verschillende manieren zorgt voor de borging van de kwaliteit, effectiviteit en efficiency van de uitvoering van haar opgaven. Deze opgaven worden tijdig uitgevoerd. Toch is er een opmerking gemaakt door de visitatiecommissie omtrent het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen. Ze sluit zich hierbij aan bij de conclusie van het verdiepingsonderzoek. De commissie meent dat het beheer en onderhoud onvoldoende is doorvertaald in financiële consequenties, onduidelijkheid omtrent achterstallig onderhoud en ook het gewenste onderhoudsniveau onduidelijk is.

Deze opmerking kunnen wij niet volgen: er zijn immers separate raadsbesluiten genomen omtrent IBOR, gemeentelijk vastgoed, ICT, welzijns- en sportaccommodaties en huisvesting basisonderwijs.

Analyse veld 3.3. Operationeel participant

Dit veld ligt in het verlengde van veld 2.3. Feitelijk kan hier worden volstaan met de opmerking dat de commissie tevreden is over de rolverdeling tussen de gemeenten in de regio. Sittard-Geleen geeft goed invulling aan haar rol als centrumgemeente. Onderwerpen die hier een rol spelen zijn: Veiligheidshuis, regionaal bureau Leerplicht, aansturing stadstoezicht Westelijke Mijnstreek etc.

Aanbevelingen visitatiecommissie

Op basis van haar analyse komt de visitatiecommissie met een aantal aanbevelingen, waarmee de commissie recht wil doen aan het “in ontwikkeling zijn van de gemeente Sittard-Geleen”:

1. Ontwikkel een integrale visie voor de stad Sittard-Geleen. In de visie moeten heldere keuzes worden gemaakt die voorzien zijn van een doorvertaling in de inzet van middelen.
2. Communiceer visie helder, transparant en eenduidig, maar zorg ook voor een consistente doorvertaling van de visie in beleidsdocumenten, de programmabegroting en andere P&C-documenten.
3. Onderzoek met gemeenten in regio WM hoe samenwerking in toekomst vorm moet krijgen. Ontwikkel hiervoor een visie met de gemeenten.
4. Formuleer de beoogde output van visie, beleid, opgaven en activiteiten scherper om resultaatgerichtheid te verbeteren. Dit is ook nodig om rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid te beoordelen.
5. Beheer en onderhoud en andere uitvoerende taken verdienen aandacht. Borging vooraf door kwaliteitsniveaus, actuele plannen en duidelijkheid financiële kaders en risico's te weten.

Bestuurlijke reactie Sittard-Geleen en voorgestelde aanpak op de aanbevelingen in het rapport Bestuurskrachtprofiel:

De aanbevelingen worden omarmd en sluiten aan bij bevindingen die door college en raad in de diverse debatten zijn geventileerd.

Het is in het belang van de stad wanneer we de strategische visie aanscherpen. Daarmede kunnen we een basis leggen voor de volgende regeerperiode. Veel ingrediënten voor een dergelijke stadsvisie zijn de afgelopen jaren vastgesteld. Daarnaast hebben we reeds een aantal vervolgtrajecten in gang gezet. Te denken valt aan de proeftuin, acties voortvloeiend uit de Doorkijk 2008-2010 en het opstellen van een structuurvisie en regiovisie A2. Voor een overzicht verwijzen we u naar de bijlage "Overzicht Aanbeveling en voorgestelde aanpak binnen de organisatie van Sittard-Geleen".

Op redelijk korte termijn worden voorstellen aangereikt rond een aantal thema's:

- Het proces van de regiovisie A2 nadert een fase van openbaar debat en daarop volgende besluitvorming en zal een aanzienlijke impuls geven aan de aanscherping van de visie op de schaal van de regio. De raad zal hierover binnenkort een voorstel ontvangen.
- De vertaling van de ruimtelijke consequenties van de bestaande stadsvisie in een structuurvisie is gestart. Dit is een uitvloeisel van de vorig jaar van kracht geworden nieuwe wet Ruimtelijke Ordening. Verwacht wordt dat dit een hulpmiddel is om mogelijke aanscherpingen van de visie op te sporen. De raad zal hierover binnenkort geïnformeerd worden en gedurende het jaar regelmatig geconsulteerd worden.
- Intern worden voorbereidingen getroffen om in de Programmabegroting 2010 een kwaliteitsslag te realiseren, die betrekking heeft op het in positie brengen van de raad in zijn kaderstellende rol, de verticale integratie en de smart formulering van doelen, output en prestaties.
- Binnen het nationaal Stedelijk Netwerk Zuid Limburg (NSN ZL) wordt de regio rond de gemeente Sittard-Geleen gezien als de economische motor van Zuid Limburg. Binnen het NSN ZL zijn er dan ook twee speerpunten aangewezen, die dit belang onderstrepen: innovatieve bedrijvigheid op het gebied van chemie, automotive, logistiek en zorg en ten tweede de sportzone. Een en ander zal verder uitgewerkt worden in een economisch beleidsplan voor geheel Zuid – Limburg.

De gemeente Sittard-Geleen ondersteunt dat er op strategisch vlak nog verbeteringen zijn door te voeren. Deze zullen we ook actief een plaats geven in het verbetertraject. Op tactisch en operationeel terrein is de gemeente Sittard-Geleen aan de maat. Dit is echter geenszins een legitimatie om de voorgenomen verbeteringen niet door te voeren. De gemeente Sittard-Geleen zal ook hierin blijven investeren om noodzakelijke verbeteringen te realiseren. In de afgelopen periode zijn hiervoor aanzetten gegeven en deze zullen we verder doorzetten.

In de afgelopen periode is de basis gecreëerd om garanties voor adequate instandhouding van kapitaalgoederen in de gemeentebegroting vast te leggen. Er zijn beheersplannen opgesteld, achterstallig onderhoud is in kaart gebracht, kwaliteitsniveaus en beoogde ontwikkeling zijn door de raad gedefinieerd, en alles is vertaald in budgettaire kaders, die meerjarig zijn verankerd in de begroting. Aan het begin van de volgende raadsperiode zal een en ander opnieuw worden

beoordeeld tegen de achtergrond van het opgavenprofiel van de gemeente, dat samenhangt met de aangescherpte visie.

Tenslotte bestaat er de mogelijkheid om de aanbevelingen van de visitatiecommissie te verankeren in een overdrachtsdocument dat dit college zal maken ten behoeve van de collegevorming in maart/april 2010.

Kanttekeningen

nvt

Toelichting financiële consequenties

nvt

Toelichting juridische consequenties

nvt

Personeel en Organisatie

nvt

Bijlagen

Rapport Bestuurskracht 3 december 2008 aangeboden door de visitatiecommissie.
Overzicht Aanbeveling en voorgestelde aanpak binnen de organisatie van Sittard-Geleen.

Voorstel aan Gemeenteraad	
Steller : John Janssens Telefoon : 046-4777614 E-mail : jm.janssens@sittard-geleen.nl Portefeuillehouder: drs. G.J.M. Cox Afdeling: Concernstaf	Reg. nummer : 2009/100099 Reg. datum : 06-01-2009 Reg.nummer(s) bijlagen:
Burgemeester drs. G.J.M. Cox	Gemeentesecretaris mr. M.E.J. Goldsmits-Brouns

De Raad van de gemeente Sittard-Geleen,

Gezien het voorstel van het college van 13 januari 2009, gemeenteblad 2009, nummer 9 ,

Gehoord de beraadslagingen, waarbij is afgesproken om het door de VVD ingediende amendement als derde beslispunt aan het besluit toe te voegen;

b e s l u i t :

1. Kennis nemen van het rapport van de visitatiecommissie Bestuurskrachtprofiel dd. 3 december 2008.
2. Kennis nemen van de reactie van Burgemeester en Wethouders op het rapport Bestuurskrachtprofiel.
3. De aanbevelingen 1 t/m 5 van de visitatiecommissie, zoals op pagina 6 van 9 van het raadsvoorstel verwoord, integraal over te nemen en als kader mee te geven aan Burgemeester en Wethouders bij de uitvoering van deze aanbevelingen op de diverse door de visitatiecommissie aangegeven terreinen;
4. Instemmen met voorgestelde aanpak ter voldoening aan aanbevelingen vermeld in het rapport.

Aldus besloten door de raad der gemeente Sittard-Geleen in zijn vergadering van 16 februari 2009.

De griffier

drs. F.T.H.A. Coenen

De voorzitter

drs. G.J.M. Cox